



Zij namen het lijk vast. (Blz. 142.)

— Luister, hernam Raimond. Ledoi is in den val geloopt, en 't was juist bijtijds. Hij had een lijst met al onze namen.

— Wat?...

— Ja, en wij zouden er allen aan geweest zijn. Maar Ledoi ligt al diep onder de aarde.

— Hebt ge hem gedood? O!... 't Is toch niet waar?

— Zeker is het waar! En deden wij niet wel? Hadt ge ons liever naar de gevangenis zien gaan, om...

En Raimond maakte 't gebaar van schieten.

— Neen, neen... 't is heel goed. Die lafaard verdiende het, maar ge staat toch te zien, als ge 't zoo opeens hoort. En wie deed het?

— Ik, fluisterde François. Het was wreed werk, maar het moest. Raimond vertelde nu in 't kort het gebeurde.

— We moeten François' broek verbranden, zei hij dan, naar het bloed wijzend.

— O, ja, maar waar? Hier in den haard?

— Waarom niet? 't Zal stinken... maar we zetten het venster open. De kinderen slapen nog.

— Ja, ja, maar rap dan!

— Kom, François, 'k zal u een broek van mij geven.

In de nevenkamer verwisselde Lemire, zooals zijn eigenlijke naam was, van kleedingstuk en eenige oogenblikken nadien lag het zijne te vlammen in den haard.

Daarna dronken de mannen koffie. Dat beurde François weer op.

— Ja, ja, zei hij, ik heb goed werk gedaan en nu maar er over gezwezen! De streek is van een schurk verlost.

— Was die Ledoi getrouwd? vroeg de boerin.

— Ja, vertelde Lemire. Maar met zijn vrouw moet ge geen deernis hebben. Die is al zoo slecht als hij. Ze loopt met de Duitschers en hij durfde daarvan niets zeggen.

— Ha, neen, 't waren zijn meesters. En had hij kinderen?

— 'k Geloof van ja... En hij kermde er nog over. Maar ze zullen aan hun vader niet veel verloren hebben. 't Is oorlog... En als wij teergevoelig zijn, worden kinderen als de onze weezen.

— En wie was de vrouw, die u verwittigde?

— Ha, wij kennen haar niet; ze deed geheimzinnig en ze heeft gelijk! Maar ik heb er eerbied voor en bewondering. Zeker is zij iemand, die veel diensten bewijst. O, die oogen, schoon, maar welk een energie! Ze had Franschen bij zich, vermoedelijk soldaten, die naar Holland moeten.

— Ik zal voor haar bidden, verzekerde de boerin, want zij moet ook dikwijls in gevaar zijn...

* * *

Gabrielle Petit vermoedde niet, welk drama er zich zoo kort na haar vertrek in het boschje afspeelde. Ze zou het later vernemen, want ze besloot dien François of Lemire terug op te zoeken en zijn medewerking te vragen. Er moest volgens haar eenheid komen in de diensten, en ze zou daartoe meer samenwerking betrachten.

Vroolijk vorderde ze met haar beschermelingen haar weg, voldaan over de goede daad, welke ze had kunnen verrichten.

Ze dacht aan haar verloofde. Waar zou hij den opkomenden dag begroeten? Misschien reeds aan 't front, in 't zicht van den vijand.

— Zooals ik, mompelde het meisje. Ik ben hier altijd in 't zicht van den vijand en dat bevalt me, zoolang die vijand ons land onder zijn klauw houdt. 't Is mij een vreugde hem te kunnen bestrijden, ons België te dienen.

Zonder verdere lotgevallen, maar steeds voorzichtig handelend, bereikte het groepje dien dag nog Brussel, en 's avonds zaten de Franschen veilig in een door Miss Cavell aangewezen toevluchtshuis. Ze moesten eenige dagen wachten, had men hun gezegd.

— Zijt gij tevreden? vroeg Gabrielle, toen ze Miss Edith Cavell sprak over haar reis.

— Ge hebt een prachtig proefstuk geleverd.

— Dan zou ik ook een gunst willen vragen.

— En dat is?

— Mijn taak te voleindigen en die Franschen ook tot in Holland te brengen.

— Maar dat is gevaarlijker...

— Juist daarom...

— En zoudt ge den weg kennen?

— Ik heb den weg reeds eens gevolgd.

— Met uw verloofde, ja. Maar de toestand kan daar veranderd zijn.

— Dan zoeken we een ander punt. Maar laat het mij beproeven.

— O, ik wil wel... Maar een of twee dagen geduld. De mannen moeten de noodige papieren hebben, identiteitsstukken... Natuurlijk niet op hun echten naam.

— Goed, als gij het sein geeft, ben ik gereed.

— Ge kunt intusschen wat uitrusten. Gij moet u in acht nemen tegen afmatting. Ik geef u nu een raad als ziekenverpleegster. Ons werk, en vooral het uwe, eischt veel van het zenuwgestel, en het verraaderlijke daarvan is, dat men de overspanning gewoonlijk pas voelt, als het te laat is. Dus, neem nu rust...

En Gabrielle keerde naar haar kosthuis terug.

— Waar dwaalt gij toch altijd? vroeg haar huisbazin.

— O, vriendinnen bezoeken; men moet toch wat doen om den leegen tijd door te brengen.

— Ge zult nog wel eens te veel rondloopen naar den zin van de Moffen.

— Wel, te beter, ik plaag hen gaarne.

De goede vrouw vermoedde niet, welk een taak mejuffer Petit verrichtte. Later zou ze onder tranen van smart en bewondering dikwijls aan dit gesprek terugdenken.

Gabrielle nam dus wat rust, maar haar geest werkte, en zij maakte allerlei plannen, om zoo spoedig mogelijk de volle maat van haar kracht en bezieling te geven.

En zij zag een nieuw veld voor haar werkzaamheid... En de dagen, waarop ze dan zoogezegd moest rusten, zou ze met reizen doorbrengen.

Juist in dien tijd verscheen een geheimzinnig blaadje, dat met veel geestdrift door de bevolking begroet werd.

Den tweeden morgen na haar thuiskomst, kreeg Gabrielle een krantje van Miss Cavell. 't Heette « La Libre Belgique », en 't had de Duitsche censuur niet gezien.

Toen de vijand Brussel bezette, besloten de dagbladschrijvers hun pen neer te leggen. Ze zouden toch hun meening niet mogen zeggen en ze weigerden te schrijven onder Duitsche censuur.

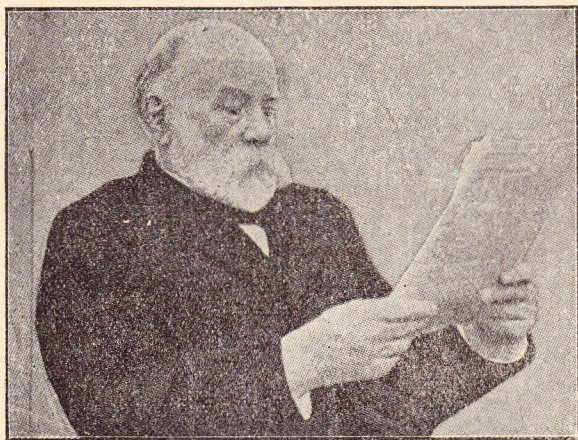
Generaal von Arnim riep de dagbladbestuurders op het stadhuis van Brussel samen. Hij wilde, dat de bladen toch zouden verschijnen en verzekerde, dat de censuur niet streng zou zijn. Men weigerde echter, en de kranten kwamen dus niet meer uit.

Er kwamen Fransche en Engelsche dagbladen in 't geheim en slechts weinigen konden er zoo een bemachtigen. Men typte de voor naamste berichten op kleine papieren en verspreidde die. De Duitsche overheid werd het gewaar en verbood dat onder bedreiging met strenge straf.

In October 1914 verscheen toch ook te Brussel een dagblad, een nieuw, en het heette « Le Bruxellois ». Het was Duitschgezind en deelde alles mee, wat de bezetter wenschte. Dat voorbeeld werd gevolgd en zoo

zag men ook, in denzelfden aard, « Le Quotidien », « Le Messenger de Bruxelles », « L'Information » en « La Belgique » verschijnen. De laatste vooral werd door het publiek veracht. Maar men kocht die bladen toch.

Een oude journalist kon zulks niet langer verdragen. Het was Victor Jourdain, oprichter en hoofdopsteller van de « Patriote ». Hij was toen 74 jaar. Hij verspreidde in 't geheim korte berichten, om het volk op zijn hoede te stellen tegen de verschijnende bladen. En in het bijzonder tastte hij « Le Bruxellois » aan. De bezetter vaardigde een verordening uit, waarbij hij dergelijke geschriften eveneens verbood.



Jourdain.



Van Doren.

Victor Jourdain besloot dan een geheim krantje uit te geven, dat zoo regelmatig mogelijk verschijnen en op groote schaal verbreid worden zou. Op zijn kosten had een zijner vrienden, Eugène Van Doren, en een onderpastoor der parochie Sint-Albert, priester De Moor, reeds in het geheim den herderlijken brief van kardinaal Mercier laten drukken over « Vaderlandsliefde en Volharding ». Dat was slecht afgelopen, want de Duitsche politie deed een inval bij den drukker Becquart en sloeg er 25.000 brochuren aan. De drukker had echter bijtijds de wijk kunnen nemen.

Deze tegenslag kon Van Doren echter geen vrees aanjagen, en toen de heer Jourdain hem voorstelde een geheim bladje uit te geven, trad hij geestdriftig het plan bij. Hij kreeg ook dadelijk de medewerking

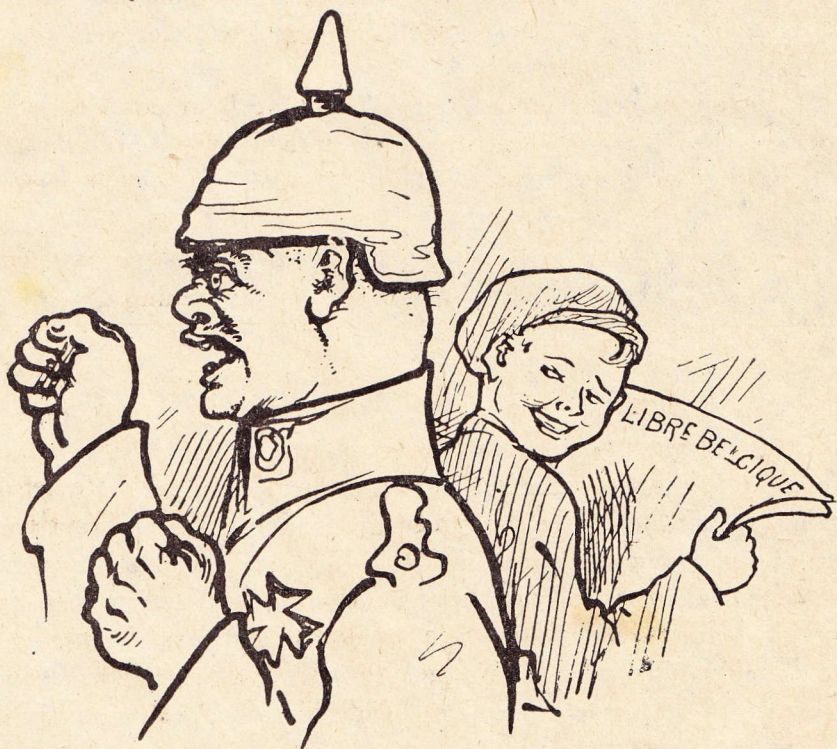
van pater Paquet, van de orde der Jesuïten. Men koos tot titel « La Libre Belgique ». Men zou de exemplaren aan vrienden toevertrouwen om ze te verspreiden en kreeg daartoe al dadelijk de hulp van de priesters Van Hemelryck, De Moor, Vossem, en van den heer Etienne Otto.

De groote kwestie was, een drukker te vinden, die zich tot het gevaarlijk werk leenen zou.

Jourdain zou zich met de artikelen gelasten. Deze werden op fijn papier geschreven, dat opgerold door Van Doren in het holle eind van een wandelstok verborgen en dan met het metalen hoedje afgesloten werd.

Maar die wandelstok moest met zijn inhoud dan toch bij een pers terecht komen. Men vond een Italiaan, een betrouwbaar drukker, maar die hooge eischen stelde. Men aanvaardde die en het eerste nummer der « Libre Belgique » verscheen op 2000 exemplaren.

Men verspreidde deze door ze bij vele personen in de bus te steken. En al spoedig verbreidde zich het nieuws dier geboorte en begeerde ieder een bladje.



De Duitschers kregen er natuurlijk ook de lucht van en al dadelijk begonnen de opsporingen.

De Italiaan weigerde nog voort te drukken, maar men vond een nieuwen helper in den heer Allaer te Etterbeek. En men drukte dan op 5000 exemplaren.

Was dit werk gevaarlijk, niet minder stelden zich de verspreiders aan vervolging bloot. En toch moest men er veel hebben, die het durfden wagen de pakken te vervoeren en de blaadjes in de brievenbussen te steken, terwijl daar toch altijd loerende spionnen waren.

Gabrielle Petit begreep dit gevaar, maar 't lokte haar weer en zij begeerde een der medewerksters te worden. Na haar reis naar de grens zou ze beproeven in betrekking met een der inrichters of medewerkers te komen.

En we zullen zien hoe zij ook op dit gebied de hoogste blijken van durf gaf.

XV.

Gabrielle Petit zocht het klein herbergje bij Bouchaute, in Oost-Vlaanderen, waar ze zoo kort geleden nog met haar verloofde was geweest.

't Begon avond te worden en de omgeving lag reeds weggedoezeld in den nevel, die van den stroom zich Zuidwaarts verspreidde.

— Daar is het, ik herken het, mompelde Gabrielle verheugd. Neen, ik vergis me niet. Daar is het !

Ze was nu tot bij de grens genaderd met haar Franschen, en deze lagen verdoken in een gracht, terwijl zij op verkenning ging.

Men moest hier zeer voorzichtig zijn.

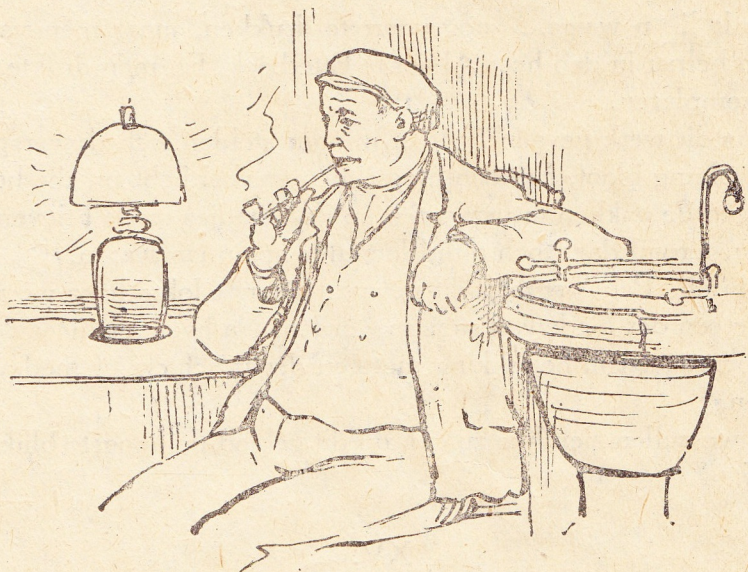
De reis van Brussel herwaarts, was goed geslaagd, dank vooral aan de valsche identiteitspapieren door de organisatie verstrekt, die reeds uitmuntend ingericht was en met alles rekening hield.

Maar nu kwam het lastigste ! Holland lag vlak bij. Ware het lichter geweest, Gabrielle zou den hoogen dijk van de Braakman en den toren van Filippine reeds kunnen zien.

Ze stapte de herberg binnen. In de gelagkamer zaten eenige burgers en soldaten, maar, daar de lamp nog niet opgestoken was, hing er een half donker, waarin men de gelaatstrekken niet onderscheiden kon.

Gabrielle begreep het gevaar van dit oogenblik. Haar taal zou opzien en achterdocht kunnen wekken. Ze aarzelde geen oogenblik, maar stapte recht door de herberg, zag een deur open staan en kwam in een keuken.

Hier zat een man bij de gloeiende kachel. Er brandde een lampje,



De vreemdeling zag er goedig uit. Het was de herbergier. Gabrielle legde den vinger op den mond, en de man begreep dit teeken onmiddellijk, want hij was al gewoon aan geheimzinnig bezoek.

— Ga maar zitten, zei hij op gedempten toon. Hij trok een oogje en luid hernam hij : Koud, hé? Zet u maar bij 't vuur, Slina ; aldus Gabrielle bij den eersten den besten naam vernemend, als sprak hij tot een kennis.

Wat later sloot hij de deur.

— Gij zijt slim, schertste Gabrielle. Ge hebt mij dadelijk begrepen, en ik kwam maar recht door, omdat er soldaten zaten.

— Moet ge naar Holland?

— Ja... Zou het lukken, van avond?

Hij haalde de schouders op.

— Een lastig oogenblik, antwoordde hij.

En die mededeeling wekte diepe teleurstelling bij mejuffer Petit. Het was de vorige maal zoo uitmuntend gegaan. Maar het meisje overwon dat gevoel ; ze wilde niet ontmoedigd zijn. Haar doel moest ze bereiken, haar taak tot het einde vervullen... Versagen, dat kende ze niet.

— Een der gidsen is gisteren gepakt, vertelde de man in gebroken Fransch. En 't was de beste. Maar men had hem verraden ; dat is het ergste, uw eigen volk, dat te veel klapt, sommigen zonder kwaden wil, maar omdat hun tong te lang is, en anderen als helpers van den Duitsch. En de gids had brieven mee ook en, naar het schijnt, brieven van spion-

nage. Als het waar is, ja, dan is hij een vogel voor de kat. De Duitschers tellen geen leven.

En de man maakte een gebaar van schieten.

Gabrielle dacht aan haar werk, maar ze gevoelde geen vrees. Ze kende het gevaar, ze schrok er niet voor terug.

— Dus, ge zoudt over willen? sprak de man.

— En ik ben niet alleen.

— Met hoeveel?

— Een dozijn.

Ze had nog eenige soldaten, die reeds te Brussel waren, ook onder haar hoede genomen en een paar Belgische jongelingen.

— Een dozijn! herhaalde de man. O, peins er dan niet aan! De schildwachten staan tegen elkaar. Ze zoeken nog een medewerker van den aangehoudene, die uit Holland moet komen, maar natuurlijk al lang verwittigd is, want we zijn nog slimmer dan de kerels van den keizer.

Gabrielle bedacht dat die vreemdeling — want dat waren ze voor elkaar — ook te los van tong was, om haar zoo maar alles te vertellen. Zij zou wijzer zijn.

— Zijt ge van een spionnagedienst? vroeg de herbergier.

— Wel neen! Ik ben het moe, onder de Duitschers te leven, en daarbij, mijn man is aan het front en ik ben dus liever ginder.

— Ja, zoo zijn er veel. En die anderen, waar hebt ge ze gelaten?

— In den omtrek.

— Jongens die naar het front willen, zeker? Zoo komen er alle dagen en de Duitschers weten het zoo goed als wij. En ze steken er een stokje voor.

— Och, ik weet niet wat mijn gezellen willen doen. We hebben elkander ontmoet. Ge ziet dat het vluchtelingen zijn, en die zoeken steun bij elkander, hé?

— Ja, maar hoe minder er samen zijn, hoe kleiner de groep, hoe beter, als het is om over de grens te vluchten. Nu is het een moeilijk oogenblik. 't Ging hier al te gemakkelijk en, ja, dan bederven de menschen het zelf. En velen, die over zijn, babbelen te veel aan den overkant ook en bepeinen dan niet, dat er nog anderen moeten komen. En de Duitschers hebben ginder ook hun agenten.

De deur werd geopend en een jongeling trad binnen. Hij was geheel bemodderd.

— Het begint te sneeuwen, zei hij. Leelijk weer! En koud. 't Zal een slechte nacht worden.

— Ja, er zit vuiligheid in de lucht.

— En ze komt er nu uit. 't Is hier beter dan buiten. De stoof doet deugd.

Kouwelijk hurkte hij bij de kachel. Even keek hij Gabrielle aan, maar hij vroeg toch niets, gewend als hij was aan het verkeer van vreemdelingen hier.

Doch toen hij hoorde, hoe zijn makker Fransch sprak tot de vrouw, keek hij verrast op, als trof er hem iets.

— Madam, zei hij, uw zaken gaan mij niet aan, maar ik kan u misschien een dienst bewijzen.

— Mij, mijnheer?

— Wel, ik kom van Kapryke, en ik deed een eind van den weg met een Duitscher, lijkt dat soms gaat, alhoewel ik van die kerels liever de hielen zie dan de teenen. En die Duitscher vertelde mij, dat hij bijzonderen dienst had, omdat er nieuws was gekomen voor de grenswacht.

— Welk nieuws? vroeg de baas van de herberg.

— Dat er een vrouw met vluchtelingen op weg was naar Holland.

Gabrielle ontstelde erg, maar beheerschte zich dadelijk. Zij moest nu vooral haar tegenwoordigheid van geest behouden, wikken en wegen, en zoo noodig snel handelen.

— En nu ik u Fransch hoor spreken, hernam de jongeling, peins ik dat gij wel die vrouw zoudt kunnen zijn. Die Duitsche soldaat maakte er geen geheim van en hij geloofde ook niet aan het nieuws.

— Wel, gij wilt met een groepje over de grens, sprak de herbergier tot Gabrielle. Ge moogt in ons vertrouwen hebben. Zijt gij die vrouw?

Men moest over 't algemeen achterdochtig zijn, maar op sommige oogenblikken was resoluutheid ook van grooten invloed en redde zulk een toestand.

Zoo'n oogenblik was het nu, en daarom antwoordde Gabrielle zonder aarzelen :

— Welnu, ja, ik ben die vrouw! Wil ik maar vertrekken, als ik u in gevaar breng?

— Maar neen, neen, blijf zitten! Zoo rap verschieten wij hier niet!

— Dank u.

— Maar ge verstaat nu zelf wel, dat er geene kwestie is, van avond of van nacht over de grens te vluchten.

Gabrielle dacht aan haar beschermelingen. Zij zaten onbeschat in

een gracht, en het sneeuwde, het was koud, guur weer. Hoor, de wind stak op en huilde reeds om het dak. De mannen konden daar niet blijven ; sommigen waren nauwelijks van hun wonden genezen, zouden een ziekte opdoen. Zij moest zich over hen ontfermen. Misschien konden deze twee bewoners der streek haar raad geven.

Eensklaps hoorde Gabrielle een schelle stem uit de gelagzaal.

Ze ontstelde... Ze kende dien klank...

Wie was het ?

Even spande ze haar gedachten in.

— Mijn hemel... 't Is Flora... Ja, zij is daar ! Nu begrijp ik alles ! Die slet heeft me bespied. Ha, nu al ?

Ze was een oogenblik geheel verslagen door deze ontdekking.

— Vrienden, zei ze haastig, daar is een vrouw in de herberg. O, laat ze niet hier komen ! Zij is in dienst van de Duitschers en kent mij en zou me verraden. Laat ze niet achter komen !

— Is het die met haar stem als een trompet ?

— Ja.

— Wees gerust, we zullen haar buiten houden. Zou zij u verraden hebben ?

— Ik denk het. Wie kan 't anders zijn ? Zij heult met den vijand, al van 't begin en kent me.

— O, de spionnen loopen dik. Maar wat gaat ge nu doen ? Ze kunnen ons huis komen doorzoeken.

— Ergens anders probeeren.

— 't Weer is goed voor een tochtje over de grens. Maar hier zullen ze toch erg opletten en moet ge het niet beproeven.

— Vond ik maar een helper ! Ik zou goed betalen, hernam Gabrielle. Mijn vrienden kunnen niet buiten blijven. We moeten in elk geval ergens schuilen.

— Ehwel, Frans, er is wat te verdienen, zei de herbergier tot den jongeling. Dat is uw zaak.

— Ja, honderd frank, dadelijk te betalen, zoo lokte mejuffer Petit hem.

Zij wist reeds lang, dat ze niet aan ieder die opoffering vragen mocht, welke haar bezielde, en dat ze dus met geld werken moest.

— Wel, ik ben uw man, zei Frans dadelijk. Ik zal u een weg wijzen, als ge absoluut in Holland wilt zijn.

— Ja, we moeten ! Zou het vannacht kunnen lukken ?

— Maar 't is een wandeling van twee uur.

— O, dat is niets! Al moesten we heel den nacht marcheeren! Als we maar over de grens geraken.

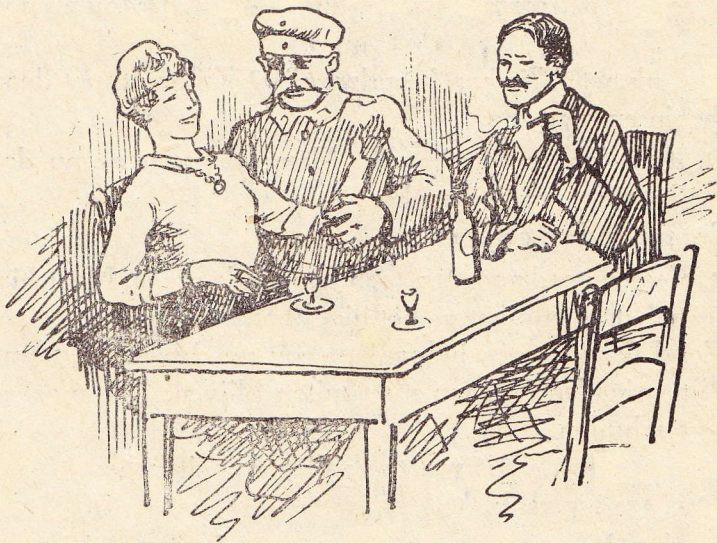
— Dan trekken we maar seffens op! Laat ze hier maar de wacht houden, dan kunt ge morgen aan de andere zijde van de schreef een langen neus maken naar de Duitschers! zei Frans met het vertrouwen van iemand, die wist wat hij wilde en kon.

— Wel, ik ben gereed, maar pas op voor die vrouw, waarschuwde Gabrielle. Zij is zeer gevaarlijk.

— Wel, zie eens of zij het is, wie ge peinst, zei de herbergier. Daar is een venstertje met een gordijntje voor. Gij kunt er door kijken in de herberg, maar van daar kunnen ze u niet herkennen.

Haastig stapte Gabrielle voor het raampje.

Neen, ze had zich niet vergist. Het was Flora, die aan een tafel zat te lachen met een Duitscher en een burger, in wien Gabrielle het type van een Brusselaar zag. De deerne had veel plezier. Ze was onder vrienden. Geen twijfel meer, dat zij en die twee mannen haar spoor volgden en opzettelijk Brussel daarvoor verlaten hadden.



Gabrielle walgde van zulke laagheid.

— Ja, zij is het, zei ze tot haar leidsman.

De herbergier was even naar voren gegaan.

— Ehwel? vroeg hij aan juffrouw Petit.

— 't Is de slet uit Brussel. Flora heet ze. Pas op voor haar. Ze heeft seffens met de Duitschers aangespannen, al van toen ze kwamen en met hen gestolen en geplunderd.

— Wel, dan moet ge nu voor haar geen vrees meer hebben, sprak de waard lachend. Ze is al half dronken en ze vroeg juist een nieuwen cognac. Ik heb er wat ingedaan, waarvan ze binnen een kwartier zal liggen te snorken als een zwijn. Wij hebben hier van alles, als 't moet. We kennen de knepen van dat volkje. Ze zullen van ons niet kunnen zeggen, dat we onzen plicht voor 't land veronachtzaamd hebben. Ha, brieven dat er hier al gepasseerd zijn, bij duizenden, mensch! En hoe meer, hoe liever!

Gabrielle hulde zich in haar mantel en bond een doek over haar hoofd. Het sneeuwde gelukkig niet door, maar er blies nu een gure wind, die den nevel al bij brokken over de velden joeg. De lucht was vochtig. Maar 't was zeer donker.

De Franschen en eenige Belgen lagen intusschen in de gracht, dicht tegen elkaar, want ze rilden van de koude. En wat duurde het wachten lang! De meesten hadden veel lijden en beproevingen gekend, den dood van nabij gezien, sommigen waren als uit zijn kaken ontsnapt, en ze wisten, dat het vrije land, den weg naar hun geliefden, naar hun leger, dichtbij lag. Eenige schreden slechts! Eindelijk waren ze hier. O, het moest nu nog eens mis loopen en bij de gedachte aan die mogelijkheid bonsde het hart. Dan was het harde gevangenschap in het land van den vijand.

Ze spraken niet, om eigen veiligheidswille, want ze hoorden nu en dan Duitschers voorbij stappen, welke ze herkenden aan hun taal. Ze waren het zich bewust, dat spionnen loeren moesten, hier aan den rand van het land, nabij de straat, die de weg der vrijheid was.

Waar bleef mejuffer Legrand toch, de moedige, flinke vrouw? Als die bij hen was, kenden ze geen ontmoediging.

Enkelen hadden eerst gespot, toen ze vernamen dat een meisje hen leiden zou, maar die minachting was dadelijk overgegaan in oprechte bewondering.

Zoo'n vrouw hadden ze nooit ontmoet: deftig, eerbied afdwingend door gansch haar houding, wilskrachtig, nimmer versagend.

O, waar bleef ze nu? Tijdens haar afwezigheid, schenen ze hulpeloos als kinderen, schamele dompelaars of zwalkten ze op een schip zonder roer, niet wetend waarheen, onbekend met alles.

O, waar bleef ze toch? En angstige gedachten kwamen op. Mejuffer Legrand moest eens in de val geloopen zijn? Dat kon toch, hier waar de vijand zijn spionnagedraden samenbrengen moest, waar hij zijn beste speurhonden in dienst stelde, waar hij het meeste wild strikken kon.

De koude neep door de kleeren. Kon men maar wat heen en weer stappen, de armen langs het lichaam slaan, doch men moest roerloos blijven om geen minste verdacht geluid te maken.

Allen ontroerden. Daar boog zich iemand over hen. Vriend of vijand?

— Meijuffer Legrand, fluisterden alle monden, en in alle harten daalde plots vreugde en rust. Nu was het weer goed.

Zij was daar! Als een engel bukte Gabrielle zich beschermend over de mannen.

— Vrienden, zei ze stil, hier zal 't niet gaan, en meer nog, hier loeren ze op ons! Nog wat krachtinspanning en een marsch van twee uren. En dan gaan we naar Holland!

Ze achtte het niet noodig alles te zeggen: de ontdekking van Flora, de bevelen aan de grenswacht. Wat niet wist, niet deerde!

Eerst een gevoel van teleurstelling, doch dan dadelijk nieuwe hoop en moed. Gabrielle's stem bezielde ieder.

— We gaan nu verder, hernam ze bijna vroolijk, we hebben een goeden gids. De Mof zal ons niet vinden. Maar, luistert, niet spreken, niet rooken, voortdurend stilte, nietwaar? En achter elkaar! 't Is een lastige weg, want meest gaan we over het moerassig land. 't Is geen boulevard van macadam. Maar straks zitten wij bij een goed vuur in Holland, hé? Moed en energie nu! En de Mof wordt bedrogen!

Ze kropen recht; de leden stram van 't lange liggen op den vochtigen, killen grond. Ze zouden nu warmer worden door 't marcheeren.

— Achter elkaar, herhaalde Gabrielle.

En op raad van den gids, voegde zij er bij:

— Bij alarm, tenminste als we op Duitschers stooten, vluchten, zooals ge kunt. Maar links is het Holland, op een paar honderd meter.

Ze verlieten den weg, stapten over een bruggetje en kwamen in 't veld. 't Werd nu een moeilijke tocht, in den slijkerigen bodem, waar de voet soms wegzonk tot over de enkels. En men vorderde weinig.

Men hoorde een schot, dan nog een, en daarna een heele reeks.

Ontroering. Schrik! Was het een alarmsein, een ontdekking, een klopjacht?

Maar de gids stelde Gabrielle, die onmiddellijk volgde, gerust, en fluisterde:

— Een list van de Duitschers. Ze schieten en zullen dan aan hun officieren vertellen, dat ze een gedaante gezien hebben. 't Is om te veinzen, dat ze goed opletten, want de orders zijn zeer streng.

Gabrielle deelde dit ook aan de anderen mee. En verder ging het

weer. Soms kwam men voor een gracht, en dan zocht hun leider een overgang, of men sprong naar den anderen oever.

En altijd maar voort, door de duisternis, den nevel, soms over waterrijke gedeelten, in dit oord van oude kreeken en plassen, van sloten en poelen.

Men hoorde honden blaffen en hun gehuil klonk onheilspellend over het donkere land, met al zijn gevaren ; maar men meed de dorpen en gehuchten, en zelfs als 't kon, de hoeven, want overal kon inkwartiering zijn en verraad schuilen.

Nu en dan gleed een zoeklicht over de omgeving ; 't was van toestellen nabij de grens, waarmee de bezetter speuren wilde, zoo ver hij kon. En als de stralenbundel snel naderde, wierp het groepje zich plat ter aarde, in het slijk, en hielden allen zich roerloos.

Welk een tocht, om de vrijheid te verkrijgen ! Maar die vrijheid lokte dan toch en zij was eenige opoffering wel waard.

Hoor, diep uit 't Westen beukte eentonig het kanon, en 't herinnerde aan hen, welke voor die vrijheid het schoone, kostbare leven waagden en gaven.

Gabrielle voelde zich gelukkig en fier. Ha, nu was ze ten volle in haar taak en toonde ze zich het in haar gestelde vertrouwen waardig ! Zij werkte voor haar land. Ze diende de goede zaak, ze bestreed hem, die driester en driester België onder zijn zware soldatenlaars vertrapte, den moordenaar van zooveel weerloozen.

En Gabrielle dacht aan Farciennes, aan de geterroriseerde burgers, de gefusilleerden, aan het sterfbed van Berthe's moeder, aan het lijk in de Samber, aan Maubeuge, aan pastoor Wouters.

Ha, ze bestreed het gedrochtelijk militarisme van Pruisen, dat over de wereld wilde heerschen.

Ze dacht aan haar verloofde, die ginder stond, waar het kanon gromde, aan het gansche leger, den koning en de koningin.

En zij behoorde ook tot dat leger. Zij deed mee aan de geweldige worsteling voor recht en vrijheid. En daarom was Gabrielle gelukkig en fier.

De reis scheen echter eindeloos voor al die mannen. Had men nog maar mogen spreken of rooken, doch niets zeggen, elkaar zelfs niet bemoedigen, geen verstrooiing, altijd maar datzelfde getrappel als in een moeras, met voor eenig geluid het piepen der zuigende modder, een gewerschot soms, het kanon aan den einder, het geblaf van een hond, het gekras van een kraai.

Eindelijk bleef de gids staan.

— We naderen, zei hij.

De spanning nam dadelijk toe.

— We zijn nu verder van de grens, vervolgde hij, maar slaan thans Noordelijk in. We kunnen hier even spreken. Er is geen gevaar.

— Hoe lang schat ge het nog? vroeg Gabriëlle.

— Twintig minuten, als 't goed gaat, maar 't moeilijkste komt. We moeten voorbij de posten der Duitschers.

— Natuurlijk!

— Echter zullen ze hier wel niet zoo dicht staan als bij Filippine, omdat men ginder gewaarschuwd was.

— Laten wij 't hopen! Waar komen we nu aan, ik bedoel de eerste Hollandsche gemeente?

— Sas van Gent.

— O, dat ken ik, zei ze, want Gabriëlle had in haar rusttijd nauwkeurig de kaart bestudeerd... Sas van Gent, hernam ze, dat is aan de vaart van Terneuzen, hé?

— Juist, tegenover Selzate.

— En van Terneuzen is er een boot naar Vlissingen?

— Jawel. Maar zat ge nu maar te Sas van Gent! Nu, er is hier een goede weg. Ik zal hem u aanduiden...

— Gaat ge dan niet verder mee?

— Ja, toch, maar het is goed, dat ge allemaal alles van te voren weet.

— O, zeker!

— We zullen aan een duiker komen, die op België begint en in Holland uitmondt, en die juist onder de grens doorgaat. De Duitschers kennen hem niet, tenminste gister kenden ze hem nog niet. Maar we moeten met alle mogelijkheden rekening houden.

— 't Is te onderzoeken.

— Ja! Die duiker gaat dus onder den weg, die juist langs de grens loopt en waarover de schildwachten heen en weer wandelen. Ge kruipt dus onder hun voeten!

— Dat zal vroolijk zijn. Laten we hopen, dat de weg nog niet bekend is bij den Mof!

— Een keer uit den duiker, hebt ge niets meer te vreezen! Ge zult daar huizen zien staan en zij zijn allen Hollandsch. Klopt maar aan, gelijk waar, en ge zult goed ontvangen worden. Die menschen zijn gewoon aan zulk bezoek.

— Hoe laat zou het nu zijn?

— Ik zal eens zien.

JAN VERBEKE

GABRIELLE PETIT

ONZE NATIONALE HELDIN



UITGAVE VAN L. OPDEBEEK — ANTWERPEN